

**HASAN BÜLENT
KAHRAMAN**

Renk ihanettir; çünkü 'asıl'dan uzaklaşmaktır. Her renk siyaha olan ihaneti oranında fark kazanır ve her renk bir kirlenmedir. Bu hesapça en güzel renk niçin en büyük ihanetin simgesi olmasın? Birkaç zamandır tepelerde kalmış son ağaç kümelerinin ortaya çıkardığı erguvan köpürmelerine bakarak bunları düşünüyorum. Rengi hiçbir zaman sevmedim; onda daima bir çiğlik, bir aldatış, bir yapaylık buldum.

Gene bugünlerde bir yapıtı düşünüyorum. Nice yıkımlara direnirken yorulmuş ancak işin başındaki kadını gerçekten akıl hastanelerine düşüren bir emekle şimdi yeniden iç işiğine kavuşturulan, Santa Maria delle Grazie'deki, 'Son Yemek' isimli yapıt bu ve erguvanlarla arasında gizli bir bağ var.

Bir 'mahub'du; bir 'mutemet'ti. Seviliyor, güveniliyordu; vekilharç yapılmasında sakınca

İhanetin rengi

görülmemiştir. Ama, o bilinmez dürtüyü yaşadı, zaaflarına yenik düştü ve aldatı. Gereğesi cimriliğinin kamçılacağı para tutkusuydu ama aslında, onun da bilmediği, derinlerine kazılmış, aşamadığı, gizli bir dürtünün etkisi daha makul geliyor. Mutlaka acı çekiyor ama gene de aldatıyordu; çünkü her aldatış insanın kendisini cezalandırmasıdır ve bir bilinmezle bütünleşmiş acı edimlerin caydırıcı değil özendirici nedenidir. Acıyı yaşamamanın hazzı yalnız insanlık kadar eski değil insanlığın en büyük bilinmezidir de. O kadar ki, ihanetin simgesi bile öpücüktü. Öpecek ve onu düşmanlarına teslim edecekti; tıpkı Brütüs'ün överek öldürmesi gibiydi her şey.

Önce, büyükler büyüğü Giotto varmıştı işin üstüne. Sonra Duccio ve Fra Angelico'nun ferah resimleri onu boyadı. Dürer ve Rembrandt onu desen ve gravürle hapsetti. Ama nihayet resim tarihinin en 'matematik' yapıtı, Grazie'deki 'II Cenacolo'da günü gününe 500 yıl 16 gün önce Vinci'li Leonardo onu yerli yerine oturttu. Şimdi yeniden doğan bu yapıtta zamanın sonsuzluğunu mühürleyen şey sevginin, inancın ve ihanetin halleridir. Resmin bir

kasırga gibi esmesi, gerilimi, taşkınlığı o yüzdendir. O da resmin bir kenarına sıkışmıştır, adeta resmin hem ortasında hem de dışındadır.

Nihayet ihanetinin ağırlığına dayanamadı, aldığı kirli parayı tapınağa attı, kendisini bir erguvan ağacına astı. Adı Yahuda İskaryot'tu. Erguvan diye bilinen ağacın tüm Batı dillerinde onun adıyla anılması bundandır.

Şimdi insanlar tepelerde yürüyen erguvan dumanlarına bakarak başlangıçları ve daha birçok şeyi anımsamaktadırlar. Oysa erguvan bir başlangıcın değil bir sonun simgesidir. İmparatorlukların rengi olarak seçilmesi acaba o dünyanın, ihtişam ve iktidarın, ihanetle iç içe olmasından mıdır? Yoksa ihanetin kendi içinde sakladığı haşmeti vurgulamak veya her aşkın ihanete gebe olduğunu anımsatmak için midir? Bilinmez ama yazılabilir. İhanetin rengi erguvandır. Tepelerde yürüyen erguvan köpükleri saklanmış tüm aldatışların ifşasıdır. İnsan baktıkça anlıyor: Hâlâ ilk taşı atacak kimse yok. Herkes birilerinin Yahuda'sıdır ve kendi Yahudası nedeniyle herkes çarmihini sırtında taşıyan İsa'dır.

e - mail: kahraman@sabancüiv.edu.tr